

תיקון? האוצר, לעומת זאת, נעלב. הגיב דינשטיין על חשדות העתונים: "אין להניח שהבנקים עבדו בשבת".

הפקידה נתפסה. היתה גם פרשת הדליפות ערב הפיחות. הסתבר שהכנת הפיחות נודעה בטרם עת לאחד מגדולי הבנקים ולחברה גדולה להשקעות, שמהירו וקנו איגרות-חוב צמודות-דולר בכספי ענק, הבטיחו לעצמם התעשרות קלה ומהירה, את מקור הדליפה קשה היה לאתר, בעיקר לאחר שבנק ישראל והאוצר הכהישו בכלל אפשרות כזו. הכחשה נמרצת זו נראית תמוהה בעיקר נוכח הידיעה שבנק ישראל מכר ביום השישי — יום סגירת הבורסה — שעות מספר לפני הפיחות, איגרות-חוב צמודות-דולר של חברת החשמל בכספים של 350 אלף לירות, ביוזם המהזר היומי ה"רגיל" בעסקות אלה היה כ-20 אלף לירות.

לעומת זאת, הפנה כל זעם הציבור לעבר כתבנית זוטרית, שהושאלה ליום אחד מרשות ההשקעות, הואשמה בכיוצו עיסוקה בסך ששת אלפים לירות, תוך מעילה באמון שתנו בה.

החלום שהוותק

עיתורי כיוצו הפיחות (ראה לעיל) היו משניים בחשיבותם. עיקר כשלונם של האופורטיסטים התרוכז בחוצאות הפיחות, שאי עמדו בשום יחס למטרותיהם המוצהרות של מבצעי. אופיינית היתה שאלת צימצום הגרעון במאזן התשלומים, שהלק והתרחב, הגיע בשנה שעברה ל-380 מיליון דולר. לכאורה, בוצע הפיחות במטרה לצמצם גרעון זה. אך כבר למחרת ה"פ" בפברואר הכריז שר המסחר והתעשייה, פנחס ספיר, שהתנגד לפיחות מנימוקים פרטיים, כי הייצוא לא יגדל והיבוא לא יקטן כתוצאה מן הפיחות. כלומר, אין סיכוי לצמצום הגרעון במאזן התשלומים.

אחריו התרה-החוק מנהל משרדו, מיכאל צור, שטרם לאחרונה כנס מכוני הייצוא הישראלי, כי "האמת היא, שאינני מאמין כי יגדלו הייצוא כתוצאה מהפיחות, מעבר ל"תחזית הייצוא שחוינו לפני ה"פ" בפברואר". תחזית קודרת זו הרגיזה את המפחיתים, שמהירו להכחיש, גייסו לעזרתם את קול אדונם הנאמן, שמאו יום הפיחות עשה יותר מכל גורם אחר להצלחת המבצע. ציטטו כלכלני קול ישראל במהדורת החדשות של מוצאי-השבת האחרון את נגידי בנק ישראל, דויד הורוביץ, בנאומו בכנס מרכז איחוד הקבוצות והקיבוצים, שנתכנס במשך דורות: בחודשים פברואר-מרץ הצטמצם הגרעון המסחרי של ישראל ב-20 מיליון דולר במקום להתרחב — לפי התחזית שמלפני הפיחות — 40 מיליון דולר. היתה זו שעות גמורה, שאילו נתגשמה היתה מחסלת קצב דומה את הגרעון כולו תוך שנה בלבד.

הרגיזה האופטי. הורוביץ קצף ל"משמע השידור. הוא דיבר באותו כנס על

נהג מכונית האסון עזריאל
שבדי עץ ומטות מזקרים —

יחד עם גיסו, צבי עזריאל, שותפו לחלוקת תוצרת חלב טרה באזור ירושלים. בני המשפחה מיהרו להעמיד במכונית הסגורה ספסלי עץ ארעיים ומכונית הפרגו הישנה — ששימשה בעבר כאוטובוס ציבורי של המקשר — יצאה לדרכה, כשבתוכה 16 איש, למרות שלנהגה לא היה רשיון להורג בלתי נוסעים.

צבי, שנהג במכונית, לא הכיר את הדרך. אולם אברהם, שישב מאחוריו על ארגו עץ הפוך, הפנהו אל שביל העפר, המתמשך מצידו האחורי של המושב לעבר הכביש הראשי. "זה יותר מהר מאן", הסביר לו, "כבר בין כך התארגנו הרבה...".

ראיתי שזה מאוחר. הנוסעים עוד טרם הספיקו להתמקם על מושבי העץ היקשים, כשהמכונית התקרבה אל מסילת הברזל שבקצה שביל העפר המוקף פרדסים. חלונות המכונית היו סגורים בלוחות פח — שהולחמו אליהם סעה שהאוטובוס ל"שעבר הותקן להובלת תוצרת — ואיש מהם לא שמע את צפירות רכבת האכספרס, שהתקרבה מכיוון ירושלים וצפרה שגרתית בהתקרבה אל הכביש הראשי החוצה את המסילה, במרחק מאה מטר משביל העפר.

היא חצתה אותה, התקדמה בכל 80 הקילור מטר לשעה שלה, 1430 כוחות הסוס אל עבר השביל, כשהנהג, דוב זיגמן מ"י שיד לצפור.

ואו, לפתע, כאשר הגיעה הרכבת למרחק של שישים מטר מהצטלבות השביל ו"המסילה, הגיחה מכונית מבין הפרדסים, החלה מטפסת בכיוון הפסים.

על מה שקרה באותן שניות סיפר בפרטות נהג הקטר: "מיד כשראיתי את המכונית יוצאת מ"השביל, התחלתי לצפור בחוקה. אני צפרתי והמכונית המשיכה לנסוע לעבר הפסים במהירות של עשרים קילומטר לשעה, ב"ערך, מבלי להראות סימן של עצירה או האטה. כל שניה התקדמה הרכבת במהירות עשרות מטרים... ראיתי שהמכונית עולה על הפסים ובכל כוחי משכתי את ידית המעצורים. ידעתי שזה כבר מאוחר מדי, כי

צימצום הגרעון לשנה כולה, נאלץ להאזין להמתקה שהוסיפו לחלומי עורכי החדשות של טדי קולק.

לכלכלנים אחרים פיקפקו גם בסיכווי ה"התגשמות של החלום המקורי. הם ידעו ש"החודשים שעברו מאז הפיחות גררו עמם אנדרלמוסיה שמנעה יבואנים רבים מלצטע עיסקות עד שתפור הערפל. הם ידעו עוד, כי עיקר ההפחתה המצופה בגרעון נובע לא מהקטנת הצריכה והיבוי, שהיא מטרת הפיחות, אלא מהקיצוץ בהוצאת או"ניו ומטוסים חדשים.

כך, למשל, לא היה זה סוד, שהשנה הוזמנו אוניות בשמונה מיליון דולר בלבד, לעומת 41 מיליון אשתקד, וכי בשנה הבאה יגיע סעיף זה ל-60 מיליון דולר, יבטל ממילא את כל הרווח האופטי שבפיחות.

אסונות

המוות הגיע באכספרס

"אוויר...". גנח הפצוע, שלא יכול היה לזוז ממקומו. "אוויר... לוחץ לי ב"חזה...". האחות בביתן 39, בבית-החולים אסף הרופא, מיהרה למיטתו. היא הידקה לאפו את צינור הגומי ופתחה את בקבוק החמצן. מן המטה השניה הביט בעין אחת הפצוע השני, צבי עזריאל. עינו ה"שניה היתה תפוחה ואדומה, והעצףף כיסה על האישון, היה זה קטע קטן מתוך תמונה מועזת של אסון משפחתי מחרין, אשר תחילתו וסופו היו נעוצים במוות.

מכאן יותר מהר. ליד ביתה של משי פחת אברמוביץ, במשמרה-השבעה, התקהלו למעלה מתריסר בני משפחה. הם נתקבצו למקום כדי לעלות לקבר אמו של אברהם אברמוביץ, במלאת שלושים לפטירתה. השעון הורה על שלוש הארתיצהריים — השעה שנקבעה לתווה — אולם הם נוכחים לא זזו. הם חיכו לבנו של אבר"הם, יוחנן, אשר הבטיח לביא במכונית מירושלים, כדי להסיעם לבית-הקברות ה"סמוך שבשדה-החמד, מקום שם קבורה כבתו, רק בשעה ארבע הגיע יוחנן לבית אביו,

הקטר היה במרחק של 15 מטר מהמכונית, שעזדה בדיוק במרכז המסילה. קיחיתי רק שהמכונית מלאה סחורה ולא אנשים... כמו חלום בזהות. "אותם שבדי שניות היו אימים. גלגלי הקטר וחמשת הקרוניות חרקו ועם קול החבטה נתמלא תא נהג הקטר בחול וחתיכות עץ של ה"מכונית שהתחסיקה. במרחק של מאה וחמ"י שים מטר נעצרה הרכבת כליל, כששלך ה"מכונית המעוך מוטל לימינה. קולות ה"אימים שבקעו מתיכה נדכו מיד.

"אני התקשרתי היכף במכשיר האלחוט עם הפיקוד בתחנה הוודעתי להם להזעיק מיד עזרה. עזריאל ירד בינתיים למטה והחל מסייע בהוצאת הפצועים על גבי מכוניות פרטיות, שהחלו מגיעות לעשרות מכל הכיחנים והשבילים. הוציאו קודם את אלה שראו שעדיין זויים, אח"כ הוציאו את הנחיות. כעבור עשרים וחמש דקות פונו כולם וקיבלתי הוראה להסיע את הרכבת עד תל-אביב."

על מה שקרה באותן שניות מכונית סיפר חיים בייס, חתנו של אברהם אברמור ביץ, אשר נחלץ בנס בפצועים קלים: "...אלה שישבו בפנים לא יכלו לר"אות מה מתרחש בחוץ ולכן רק כשהת"קרבנו שמעתי צעקה מהמושבים הקדמיים: זהירות, רכבת! הספקתי עוד לשמוע איך הנהג נותן גז והמכונית מתאמצת, כשהכל החשיך פתאום."

"כשהתחילו להרים אותי מתוך ההריסות התעוררתי לכמה שניות, אבל כל מה שאני זוכר זה מוטות ברזל וקרשים, שהודקרו מצלי כמו בתלום בלהות. אחר כך התעלפתי שוב. רק במכונית הפרטית, שהעבירה אותי לבית-החולים, חזרתי להכרה."

מתים אינם חוזרים. קציר המוות היה מחרדי. חזית הפלה של קטר הדיוול, מספר 110, שמשקלו 76 טון, מחצה לנחות אחת-עשרה נפשות. כולן — בנות משפחה אחת. אחרים מפרפרים עדיין וגלחמים על חיייהם בעזרת בקבוקי חמצן.

ועדת החקירה שתקם בעקבות תאונה זו, תוכל, אולי, לקבוע מי האשם. היא לא תוכל להחזיר את אלה ששלמו בחייהם עבור רשלנות פושעת.

האטום

סיבות בלתי-תלויות

הכרוז שהפיץ הארץ, ביום חמישי האחרון, נועד לצודר את עיני האזרחים שהתעניינו לאחרונה בבעיית פירוז המרחב מנשק גרעיני (העולם הזה 1282). האיצה מערכת הארץ: "קרא בגליון יום שישי מאמרו של עמוס אילון — דילמה גרעינית."

הדילמה הגרעינית לא הופיעה, כמובטח. במקומה הופיעה מודעה קטנה, בעמוד ב' של אותו גליון: "מפני סיבות שאינן תלויות במערכת, נדחה פרסום מאמרו של עמוס אילון, הדילמה הגרעינית. אנו מקימים שנוכל לפרסם המאמר בימים הקרובים."

לשון

ה"V נוצחה

חברי האקדמיה ללשון העברית, יש ל"שער, לא היו מעולם כה מלוכדים כמו ה"שבוע. למצב מופלא זה גרמה אות לטינות קטנה: V. כולם חברו נגדה.

מזה שנתיים שוקדת ועדה מיוחדת י"ל פיתוח כתיב אחד ויחיד לעברית. מנגמתה למ"ניע בדרך זו קריאת מלים עבריות ה"שונים. כי גם מי שבקי בשפה עלול לעמוד לרגע תהה מול השלט הצועק ברחוב אלנבי בתל-אביב: "בית-ספר יומי לספרות נשים". ליטראטורה או פריוורה, זאת השאלה.

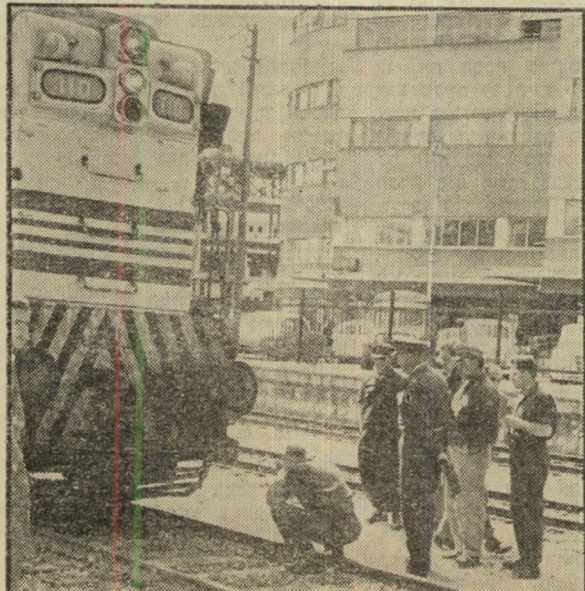
הצעה בזהכנות. שמונת חברי ה"ועדה הניעו, לכן, את הסיסמה הבאה: "יותן בכתב העברי מקום לתנועה — שיהא מעמדה של זו קבוע בכתיב ושוה למעמור של העיצור!" ההצעה שהגיש פרופסור זאב בן-חיים בשם הועדה השבוע למליאת האקדמיה, היתה מהפכנית: ביטול הניקוד — הגוול הדפסה מסובכת. השיטה החדשה גורסת כתב מלא, תוך הוספת סימנים חד"שים, נוחים להדפסה.

(א) כל הנעת | נכתבה ביי"ד וסימן. כתיבת הצעיר נקודה או קו באיזון קטן מכל ל"דית. למשל:

ס י ר , א י ק ו ר ת , ע י ט , ב י ר ו י ט .

ללא כל סימן אינה מציגת אלא את העיצור. כגון: גוי.

(המשך בעמוד 15)

נהג הקטר זיגמן וקטר האסון
— כונו בחלום בלהות